अकृतात्माअजितमनाः कृतात्मानंनित्यसिद्धंप्रत्यगात्मानं आत्मनःस्वस्यइंद्रियनिग्रहादन्यत्र इंद्रियनिग्रहंविना क्रियायागादिरूपा उपायःप्राप्त्युपायोनास्ति ॥ १७॥ इंद्रियाणांअप्रमादतःअवहिततयाकाम त्यागः अप्रमाद.अविहिंसेतिछेदः ज्ञानस्ययोनिःकारणं ॥१८॥ च्यवतुतत्त्वात्प्रच्युतामाभूत् यतस्ततःसर्वेभ्यआंतरेभ्योबाह्येभ्यश्चविषयेभ्योनियच्छनिगृह्णीष्व ॥ १९॥ इंद्रियाणांसमनस्कानांधारणंनिग्रहणं ॥२०॥आगमाधिगमात्शास्त्रयुक्त्योर्लाभात् योगात्चित्तवृत्तिनिरोधात् वशीईश्वरः तत्त्वेस्वयाथात्म्ये विषये प्रसीदतिज्ञानदानेनअनुगृह्णाति॥ २१॥ इ०उ०नै०भा०ऊनसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ६९ ॥ ७॥ भूयइति नाम्नांकर्मणांचअर्थवित्भूत्वा ॥ १ ॥ यावदभिजानेतावत् वदामीतिशेषः वस्तुतस्तुसःअप्रमेयोवाचामगोचरः ॥ २ ॥ वस्तेआच्छादयतिमाययाआवृणोतीतिवावस्यतिस्तभ्नातिभुवनमितिवावस

संजयउवाच नाकृतात्माकृतात्मानंजातुविद्याज्जनार्दनं ॥ आत्मनस्तुक्रियोपायोनान्यत्रेंद्रियनिग्रहात् ॥ १७ ॥ इंद्रियाणामुदीर्णानांकामत्यागोऽप्रमाद तः॥ अप्रमादोऽविहिंसाचज्ञानयोनिरसंशयं॥ १८॥ इंद्रियाणांयमेयत्तोभवराजन्नतंद्रितः ॥ बुद्धिश्चतेमाच्यवतुनियच्छैनांयतस्ततः ॥ १९ ॥ एतज्ज्ञानंवि दुर्विप्राध्रुवमिंद्रियधारणं॥ एतज्ज्ञानंचपंथाश्चयेनयांतिमनीषिणः॥ २० ॥ अप्राप्यःकेशवोराजन्निंद्रियैरजितैर्नृभिः॥ आगमाधिगमाद्योगाद्दृशीतत्त्वेप्रसी दति॥ २१ ॥ इति०म०उ०यानसं०संजयवाक्येऊनसप्ततितमोऽध्यायः॥ ६९॥ ॥ ७॥ धृतराष्ट्रउवाच भूयोमेपुंडरीकाक्षंसंजयाचक्ष्वपृच्छतः॥ नाम कर्मार्थवित्तातप्राप्नुयांपुरुषोत्तमं॥१॥ संजयउवाच श्रुतंमेवासुदेवस्यनामनिर्वचनंशुभं॥ यावत्तत्राभिजानेहमप्रमेयोहिकेशवः॥ २॥वसनात्सर्वभूतानां वसुत्वाद्देवयोनितः॥वासुदेवस्ततोवेद्योबृहत्त्वाद्विष्णुरुच्यते॥३॥मौनाद्ध्यानाच्चयोगाच्चविद्धिभारतमाधवं॥सर्वतत्त्वमयत्वाच्चमधुहामधुसूदनः॥४॥कृषिर्भूवा चकःशब्दोणश्चनिर्वृतिवाचकः॥विष्णुस्तद्भावयोगाच्चकृष्णोभवतिसात्वतः॥५॥पुंडरीकंपरंधामनित्यमक्षयमव्ययं॥तद्भावात्पुंडरीकाक्षोदस्युत्रासाज्जनार्द नः॥६॥

त्यस्मिन्भुवनमितिवावासुःसचासौदेवोद्योतमानश्चवासुदेवः वसंतिदेवाअस्मिन्नितिवा करणधामस्योद्भवंप्रलयस्थानमित्यर्थः बृहत्त्वाद्व्यापकत्वात् वेवेष्टिव्यामोतिसर्वमितिविष्णुः॥३॥मौनात् ध्यानाच्चयोगाच्चेति माधीवृत्तिःतांस्वस्यउपाधिभूतांमौनादिभिःधवयतिदूरीकरोतीतिमाधवः मौनंमुनेःकर्ममननंशास्त्रतोयुक्तिभिश्चतत्त्वालोचनं ध्यानंनिश्चितेतत्त्वेचेतसःप्रणिधानं योगस्तस्यैवचेतसोनिरोधः मधुसूदनोमधोर्दैत्यस्यनाशकःश्रीकृष्णः सर्वाणिचतुर्विंशतिसंख्यानितत्त्वानितन्मयत्वात्तत्प्रधानत्वात् मधुहामधूनिपृथिव्यादीनिहंतिसंहरतिगच्छंतिवाएनमितिमधुहा इयंपृथिवीसर्वेषांभूतानांमध्वस्यै पृथिव्यैसर्वाणिभूतानिमध्वितिश्रुत्यापृथिव्यादितत्त्वजातस्यमधुशब्देनैवनिर्देशात् ॥ ४ ॥ कृषिःकर्षत्यात्मनिसर्वंसंहरतीतिकृषिःसर्वप्रपंचबाधावधिभूतंसत्तामात्रं भूवाचकःभवतीतिभूःसत्तातद्वाचकःक षिरितिशब्दः णश्चनिर्वृतिःसुखंविष्णुस्तद्भावयोर्धात्वर्थयोर्योगात्कृष्णःसन्मात्रानंदरूपोभवतीत्यर्थः ॥ ५ ॥ पुंडरीकंश्वेतपद्मंतत्सदृशंपुंडरीकमिवपुंडरीकंहृदयकमलंधामवासस्थानंतत्रसन्नपिअक्षोनक्षी यतेहन्यतेवेतिपुंडरीकाक्षःतथाचश्रुतिर्नास्यजरयैतज्जीर्यतिनवधेनास्यहन्यतइतिहृत्पद्मदोषैर्जरानाशादिभिःपरमात्मनोऽस्पृष्टत्वमाह दस्युत्रासात् जनंदस्युजनंअर्दयतिपीडयतीतिजनार्दनइत्यर्थः ॥ ६ ॥

Digitized by Google